

Sygn. akt VIII Ka 595/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2019 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku VIII Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący **SSO Przemysław Wasilewski**

Protokolant Iwona Ostaszewska

przy udziale Prokuratora Bożeny Romańczuk

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2019 roku

sprawy E. W.

oskarżonego o czyny z art. 297 § 1 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. i inne;

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim

z dnia 23 maja 2018 roku, sygnatura akt VIII K 220/17

I. Zaskarżony wyrok zmienia w ten sposób, iż uchyla rozstrzygnięcia zawarte w punkcie V. części dyspozytywnej wyroku dotyczące nałożenia na oskarżonego obowiązku naprawienia szkody.

II. W pozostałym zakresie wyrok utrzymuje w mocy.

III. Z asądzka od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 180,- (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem opłaty za drugą instancję i obciąża w/w kwotą 50,- (pięćdziesiąt złotych) złotych z tytułu pozostałych kosztów procesu za postępowanie odwoławcze.

UZASADNIENIE

E. W. został oskarżony o to, że:

I. w dniu 15 czerwca 2004 roku w S. przy ulicy (...). (...) w Biurze Powiatowym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i uzyskania płatności bezpośrednich do gruntów rolnych oraz płatności z tytułu wsparcia działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania złożył wnioski o przyznanie płatności, w którym zawarł nieprawdziwe dane dotyczące zobowiązania się do prowadzenia działalności gospodarczej na powierzchni nie mniejszej od tej, za którą otrzymał płatność w pierwszym roku z tytułu wsparcia działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania przez okres 5 lat od dnia otrzymania tej płatności czym wprowadził w błąd ARiMR w Ł. co do zamiaru wywiązania się ze złożonego zobowiązania w wyniku czego doprowadził pokrzywdzonego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem otrzymując kwotę 9 457,20 złotych, tj. o czyn z art. 297 § 1 kk w zb. z art. 286 § 1 kk;

II. w dniu 12 kwietnia 2011 roku w S. przy ulicy (...). (...) w Biurze Powiatowym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i uzyskania dopłat złożył wnioski o przyznanie płatności bezpośrednich do gruntów rolnych oraz płatności z tytułu wsparcia działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, w którym zawarł nieprawdziwe dane dotyczące własności i

użytkowania działki rolnej o numerze: (...) położonej w obrębie wsi Z. gm. N., wprowadzając tym w błąd AR i MR w Ł. czym usiłował wyłudzić kwotę 16 396,80 złotych, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na to, że ARiMR w Ł. posiadał informację dotyczące faktycznego posiadacza i użytkownika tej działki, któremu przyznał płatności, tj. o czyn z art. 297 § 1 kk w zb. z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk;

III. w dniu 11 maja 2012 roku w S. przy ulicy (...). (...) w Biurze Powiatowym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i uzyskania dopłat złożył wnioszek o przyznanie płatności bezpośrednich do gruntów rolnych oraz płatności z tytułu wsparcia działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, w którym zawarł nieprawdziwe dane dotyczące własności i użytkownika działki rolnej o numerze: (...) położonej w obrębie wsi Z. gm. N., wprowadzając tym w błąd ARiMR w Ł. czym usiłował wyłudzić kwotę 20 313,81 złotych, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na to, że ARiMR w Ł. posiadał informację dotyczące faktycznego posiadacza i użytkownika tej działki, któremu przyznał płatności, tj. o czyn z art. 297 § 1 kk w zb. z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk;

IV. w dniu 25 marca 2015 roku w S. przy ulicy (...). (...) w Biurze Powiatowym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i uzyskania dopłat złożył wnioszek o przyznanie płatności bezpośrednich do gruntów rolnych oraz płatności z tytułu wsparcia działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, w którym zawarł nieprawdziwe dane dotyczące własności i użytkownika działki rolnej o numerze: (...) położonej w obrębie wsi Z. gm. N., wprowadzając tym w błąd ARiMR w Ł. czym usiłował wyłudzić kwotę 20 602,91 złotych, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na to, że ARiMR w Ł. posiadał informację dotyczące faktycznego posiadacza i użytkownika tej działki, któremu przyznał płatności, tj. o czyn z art. 297 § 1 kk w zb. z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk;

V. w dniu 15 marca 2016 roku w S. przy ulicy (...). (...) w Biurze Powiatowym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i uzyskania dopłat złożył wnioszek o przyznanie płatności bezpośrednich do gruntów rolnych oraz płatności z tytułu wsparcia działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, w którym zawarł nieprawdziwe dane dotyczące własności i użytkownika działki rolnej o numerze: (...) położonej w obrębie wsi Z. gm. N., wprowadzając tym w błąd ARiMR w Ł. czym usiłował wyłudzić kwotę 22 559,36 złotych, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na to, że ARiMR w Ł. posiadał informację dotyczące faktycznego posiadacza i użytkownika tej działki, któremu przyznał płatności, tj. o czyn z art. 297 § 1 kk w zb. z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk.

Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim wyrokiem z dnia 23 maja 2018 r. w sprawie sygnatura akt VIII K 220/17 oskarżonego E. W. uznał za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów i za czyn opisany w punkcie I aktu oskarżenia na podstawie art. 297 § 1 kk w zb. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk skazał go, a na podstawie art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, za czyny opisane w punktach II, III, IV, V na podstawie art. 297 § 1 kk w zb. z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk skazał go, a na podstawie art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk wymierzył mu karę po 6 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 85 § 1 kk, art. 86 § 1 kk wymierzył oskarżonemu karę łączną w wymiarze 8 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 69 § 1, 2 k.k., art. 70 § 1 k.k. wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił oskarżonemu na okres próby wynoszący 2 lata. Na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 kk zobowiązał oskarżonego do informowania kuratora o przebiegu okresu próby. Na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego E. W. obowiązek zapłaty na rzecz pokrzywdzonego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Ł. kwoty 9 457,20 złotych tytułem naprawienia wyrządzonej szkody. Przyznał od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy radcy prawnego K. S. kwotę 619,92 złotych, w tym VAT w kwocie 111,92 złotych, tytułem zwrotu kosztów obrony sprawowanej z urzędu. Zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 180 złotych tytułem opłaty i obciążył go pozostałymi kosztami procesu w kwocie 817,36 złotych. Zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów obrony sprawowanej z urzędu.

Powyższy wyrok w całości zaskarżył oskarżony.

Zaskarżonemu orzeczeniu postawił szereg zarzutów.

W ocenie skarżącego Sąd dopuścił się błędów w ustaleniach faktycznych, poprzez niewzięcie pod uwagę „obrony koniecznej prawa do nieruchomości ... tj. sprzedaży warunkowej w dobrej wierze o zapłatę. Zapłata nigdy nie nastąpiła”. Od 2011 r. J. Ł. i A. R. „uniemożliwiali siłowo oskarżonemu dokończenie ONW – poprzez niszczenie zasiewów, zaorywanie i chemiczne opryski zboża w/w”. Sąd błędnie ocenił ważność umowy dzierżawy łączącej J. Ł. i (...) w S., gdyż do zbycia nieruchomości przez oskarżonego nie doszło – od 20 lat oczekuje na zapłatę.

W ocenie skarżącego zostały również naruszone przepisy prawa procesowego poprzez wydanie wyroku przez Sąd Rejonowy „zaocznie, bez przesłuchania i bez rzetelnej analizy faktów, logiki rozumu”. Niewłaściwe zasądzenie kwoty 9.457,20 zł tytułem naprawienia szkody na rzecz ARiMR w Ł., podczas gdy cała kwota z odsetkami została zwrócona.

Końcowo oskarżony wniósł o uniewinnienie od postawionych zarzutów.

W piśmie procesowym zatytułowanym „Uzupełnienie Apelacji z dnia 27 lipca 2018 r.” w/w powtórzył część zarzutów z apelacji, podkreślając że kwota zasądzona przez Sąd na rzecz ARiMR została w całości wraz z odsetkami uiszczona.

Po raz trzeci w dniu 11 lutego 2019 r. oskarżony złożył pismo zatytułowane „Wniosek (uzupełnienie) apelacji” w którym wniósł o rozpoznanie wniosku o oddalenie aktu oskarżenia. W uzasadnieniu podniósł tożsame argumenty jak we wcześniejszych pismach składanych na etapie postępowania międzyinstancyjnego i drugoinstancyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja oskarżonego z jednym wyjątkiem jest bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie. Zdaniem Sądu Odwoławczego należy podzielić argumenty i dowody składane przez w/w na okoliczność uiszczenia kwoty 9457,20 złotych.

Na wstępie należy przede wszystkim stwierdzić, iż Sąd I instancji w oparciu o właściwie przeanalizowany i oceniony materiał dowodowy, z jednym wyjątkiem, poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, a na ich podstawie wywiódł prawidłowe wnioski, co do sprawstwa i winy oskarżonego w zakresie kwalifikacji prawnej przypisanych mu czynów.

Mając na uwadze zebrany w sprawie materiał dowodowy, w ocenie Sądu Okręgowego nie można podzielić stanowiska autora apelacji w zakresie podniesionego przez niego zarzutu obrazy przepisów postępowania. Wbrew stanowisku skarżącego uznać należy, iż Sąd I Instancji na podstawie zebranego i wszechstronnie ocenionego materiału dowodowego poczynił trafne ustalenia faktyczne, zgodne z zasadami logicznego rozumowania oraz wskazaniem wiedzy i doświadczenia życiowego (art. 7 k.p.k.). Należy bowiem pamiętać o tym, że przekonanie sądu orzekającego o wiarygodności jednych dowodów i niewiarygodności innych pozostaje pod ochroną przepisu art. 7 k.p.k. tylko wtedy, gdy:

- jest poprzedzone ujawnieniem w toku rozprawy głównej całokształtu okoliczności sprawy (wspomniany już art. 410 k.p.k.) i to w sposób podyktowany obowiązkiem dochodzenia prawdy (art. 2 § 2 k.p.k.),
- stanowi wynik rozważenia wszystkich okoliczności przemawiających zarówno na korzyść, jak i niekorzyść oskarżonego (art. 4 k.p.k.),
- jest wyczerpujące i logiczne – z uwzględnieniem wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego umotywowane w uzasadnieniu wyroku (art. 424 k.p.k.) (por. też wyrok Sądu Najwyższego z 03 marca 1998 roku, V KKN 104/98, Prokuratura i Prawo 1999/2/6, LEX 35095; wyrok Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 1997 roku, IV KKN 58/97, Prokuratura i Prawo 1997/11/1, LEX 31393).

W ocenie Sądu Odwoławczego Sąd Rejonowy podczas orzekania wziął pod uwagę wszystkie te kryteria.

Niekwestionowanym w toku całego postępowania pozostaje pięciokrotne ubieganie przez oskarżonego o dopłaty z funduszy unijnych w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Starania w przeważającej części były związane z nieruchomością oznaczoną nr (...) położoną w obrębie wsi Z., gm. N.. Tylko w 2004 roku zakończyły się sukcesem.

Oskarżonemu wypłacono kwotę 9457,20 zł. W pozostałych wypadkach w/w nie otrzymał dopłat, ponieważ okazywało się, że nie jest właścicielem przedmiotowej nieruchomości ani nią nie włada.

Oskarżony linię obrony opiera na dwóch głównych twierdzeniach. Po pierwsze zdaniem skarżącego umowa sprzedaży pomiędzy nim a przedstawicielami (...)Spółdzielni (...) S., zawarta w dniu 24 maja 1995 r., dotycząca m.in. nieruchomości (...), nie jest ważna, ponieważ kupujący – (...) Spółdzielnia (...) w S. nie wywiązała się z obowiązku zapłaty. Po drugie w momencie składania dokumentów w ARiMR, za każdym razem faktycznie władał przedmiotową nieruchomością dlatego był uprawniony do ich złożenia.

Obydwa twierdzenia w/w są dowolne, życzeniowe i nie znajdują jakiegokolwiek potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Nie budzi najmniejszych wątpliwości, że właścicielem przedmiotowej nieruchomości jest (...) Spółdzielnia (...) w S.. Powyższe wynika z odpisu umowy sprzedaży zawartej w formie aktu notarialnego w dniu 24 maja 1995 r. (k. 142-143v). Oskarżony próbował podważyć ważność tej umowy przed sądem. W dniu 16 września 2016 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku w sprawie I ACa 304/16 oddalił apelację powoda E. W. w sprawie przeciwko (...) Spółdzielni (...) w S. o ustalenie nieważności umowy. Tym samym prawomocnym stał się zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 27 stycznia 2016 r. w sprawie I C 1104/15 oddalający powództwo w/w z żądaniem ustalenia że opisana wyżej umowa sprzedaży jest nieważna (k. 252-256). Tym samym pierwszy argument skarżącego i jeden z zasadniczych zarzutów apelacyjnych został uznany za całkowicie chybiony.

Przechodząc do drugiego argumentu, twierdzenia o faktycznym władztwie E. W. nad nieruchomością (...) w datach objętych każdym z zarzutów również nie zostały wykazane. Z dowodów na których oparł się Sąd Rejonowy wynika, iż władającym tą nieruchomością faktycznym i prawnym na daty określone w każdym z zarzutów był J. Ł. (2). W dniu 01 kwietnia 2005 r. (...) Spółdzielnia (...) w S. zawarła z J. Ł. (2) umowę dzierżawy grunty objęte wyżej omówioną notarialną umową sprzedaży, w tym nieruchomości (...), na 10 lat (k. 138-139). W oparciu o protokół przekazania z dnia 01 kwietnia 2005 r. nastąpiło przekazanie gruntów dzierżawcy (k. 140). W oparciu o aneks nr (...) w dniu 11 marca 2011 r. zmieniono treść § 14 ust. 1 umowy – podwyższono czynsz dzierżawny do kwoty 5000,- zł plus VAT rocznie (k. 137). Następnie w dniu 01 kwietnia 2015 r. strony zawarły kolejną umowę dzierżawy do 31 grudnia 2019 r. (k. 134-135), ponownie przekazując grunty rolne dzierżawcy (k. 136). Powyższe okoliczności zostały w sposób niebudzący najmniejszych wątpliwości potwierdzone przez świadków J. Ł. (2) (k. 415v-416, 167v-168) oraz A. R. (2) (k. 416, 171). Z zeznań J. Ł. (2) i przedstawiciela ARiMR – U. W. (k. 416v-417, 260) wynika, że w momencie kiedy pojawiła się możliwość otrzymywania dopłat z różnych tytułów do gruntów rolnych w 2005 r., uaktywnił się oskarżony, który zaczął wywodzić swoje prawo do największej spośród sprzedanych w 1995 r. nieruchomości – oznaczonej numerem (...). Postępowania kontrolne przeprowadzone przez ARiMR wykazały, że osobą, której należą się dopłaty związane z tą nieruchomością jest J. Ł. (2). Wszelkie ustalenia Sądu Rejonowego w powyższym zakresie są prawidłowe, znajdują potwierdzenie w zgromadzonym materiale dowodowym i żaden zarzut oraz wnioski dowodowy w najmniejszym stopniu ich nie podważył.

Sąd Odwoławczy z jednym wyjątkiem oddalił wnioski dowodowe złożone przez oskarżonego i obrońcę P. J.. Sąd Okręgowy podkreśla, że błędną i nieskuteczną strategią było składanie po wielokroć w toku postępowania tych samych dowodów. Na podstawie art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. oddalono wniosek oskarżonego w przedmiocie przeprowadzenie dowodu z kserokopii dowodu wpłaty (k. 572), kserokopii zaświadczenia (k. 575, 647), kserokopii dowodów wpłaty (k. 576), kserokopii oświadczenia (k. 577, 646, 578), kserokopii skierowań (k. 579, 644), kserokopii aktu notarialnego (k. 583-586), odpisów decyzji (k. 598-600, 643), kserokopii decyzji (k. 602-603, 620-621, 618), kserokopii wpłat (k. 604) oraz dowodów ponownie zgłoszonych w dniu rozprawy odwoławczej przez obrońcę oskarżonego, dotyczących umów z kart 134-135, 138-139, albowiem dowody zostały przeprowadzone, ponadto wnioski te w sposób oczywisty zmierzały do przedłużenia postępowania. Na podstawie art. 170 § 1 pkt 2 i 5 k.p.k. oddalono wnioski dowodowe oskarżonego w przedmiocie dopuszczenia dowodu z kserokopii wezwania (k. 573), pisma i jego kserokopii (k. 574, 642), kserokopii decyzji (k. 580-581, 645), kserokopii postanowienia (k. 582), kserokopii postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia (k. 601, 639) oraz wnioski dowodowe obrońcy oskarżonego o dopuszczenie dowodów z akt IC 573/18 Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim, sygn. akt I C 1104/15 Sądu Okręgowego w Białymstoku, bowiem okoliczności, które miały być udowodnione nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, ponadto wnioski te w

sposób oczywisty zmierzały do przedłużenia postępowania. Na podstawie art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. oddalono również wnioski dowodowy obrońcy oskarżonego w postaci odpisu pisma ARiMR z dnia 3.12.2018 r. albowiem wniosek w sposób oczywisty zmierzał do przedłużenia postępowania - został złożony po raz czwarty na etapie postępowania odwoławczego.

Sąd Odwoławczy dopuścił dowód z informacji Kierownika Biura Powiatowego w S. ARiMR z dnia 03 grudnia 2018 r. na okoliczność obowiązków oskarżonego względem ARiMR związanych z wypłatą na podstawie decyzji z dnia 08 marca 2005 r. nr (...). Z informacji tej wynika, że na dzień udzielenia informacji nie występują żadne zaległości związane z tą umową. Dodatkowo w dniu 16 marca 2005 r. wydano decyzję nr (...) o przyznaniu płatności z tytułu wspierania działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (k. 6). W dniu 25 maja 2009 r. na mocy decyzji nr (...) ustalono kwotę nienależnie pobranych płatności z tytułu wspierania działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania i nakazano oskarżonemu zwrócić kwotę 10043,10 zł wraz z należnymi odsetkami (k. 15-17). W dniu 20 czerwca 2014 r. na wniosek E. W. decyzją nr (...) odroczone spłatę całości należności ustalonej decyzją nr (...). Jak wynika z dowodów wpłat, oskarżony uiszczył należność związaną z tą decyzją. Dlatego Sąd Odwoławczy uznał, że w sposób błędny Sąd Rejonowy orzekł w punkcie V. zaskarżonego wyroku wobec oskarżonego obowiązek zapłaty na rzecz pokrzywdzonego ARiMR w Ł. kwotę 9457,20 zł tytułem naprawienia szkody. Dowody zgromadzone w sprawie, w ocenie Sądu Okręgowego przemawiają za tym, iż powyższa kwota została przez sprawcę zapłacona. Dlatego w tej części zmieniono rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego uchylając rozstrzygnięcie zawarte w punkcie V. części dyspozytywnej orzeczenia.

Nie dopatrując się innych uchybień, które powinny być brane przez Sąd Odwoławczy z urzędu, uznając sposób procedowania Sądu Rejonowego, wydane orzeczenie i motywy, które legły u jego podstaw za ze wszech miar prawidłowe, zaskarżony wyrok w pozostałej części należało utrzymać w mocy.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

O opłacie orzeczono na mocy art. 8 w zw. z art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz.U. z 1983 r., Nr 49, poz. 223), zaś o pozostałych kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze na podstawie art. 634 k.p.k. w zw. z art. 627 k.p.k.

Na pozostałe koszty sądowe złożyły się:

- koszty uzyskania informacji o osobie z Krajowego Rejestru Karnego w kwocie 30 zł (art. 618 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. z § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie opłat za wydanie informacji z Krajowego Rejestru Karnego Dz. U. 2014 r., poz.861);

- koszt doręczeń wezwań i innych pism – ryczałt – w kwocie 20 zł (art. 618 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z §1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (Dz. U. 2013 r., nr 663.j.t.).